

PRZEMYSŁ I RZEMIOSŁO

Warunki startu gospodarczego ziemi strzeleckiej były trudne. Powszechny był brak maszyn i urządzeń, które zostały zdemontowane i wywiezione z zakładów, bądź zdemastowane w stopniu uniemożliwiającym ich uruchomienie. Według spisu przemysłowego z roku 1945 ponad 50% zakładów w ówczesnym powiecie strzeleckim (obejmującym m.in. Chorulę, Gogolin, Zdieszowice) było unieruchomionych. Pozostałe zatrudniały 771 pracowników, co stanowiło zaledwie 7% osób zatrudnionych w przemyśle i rzemiośle przed wojną. Mimo tak licznych strat stosunkowo szybko przystąpiono do odbudowania przemysłu.

W Fabryce Maszyn Rolniczych „Pionier” (d. Fabryka „Bracia Prankel. Strzelce Wielkie”) pierwszych pracowników zatrudniono już 15 kwietnia 1945 roku. W lipcu uruchomiono zakład i dokonano pierwszego spustu żeliwa. W roku 1945 ponad 100-osobowa załoga „Pioniera” wyprodukowała około 300 pługów konnych, 100 sieczkarń i 100 kopaczek do ziemniaków. Jednak za oficjalną datę powstania tego zakładu przyjmuje się dzień 15 września 1948 roku, kiedy - na podstawie zarządzenia ministra przemysłu i handlu - powołano przedsiębiorstwo państwowe Fabryka Sprzętu Rolniczego „Pionier”. Produkcja rosła wraz z rosnącym zapotrze-

bowaniem na środki produkcji rolnej, a rosnącej liczbie pracowników trzeba było zapewnić mieszkania.

W latach 1950-1959 odbudowano ze zniszczeń wojennych 12 budynków ze 159 mieszkaniami, a do 1967 roku wybudowano 179 mieszkań w 10 budynkach. W roku jubileuszu 20-lecia istnienia „Agrometu” własność zakładu stanowiło 27 budynków z 366 mieszkaniami. Wraz z rozwojem fabryki przybywało w niej pracowników: w roku 1945 zatrudniała 130 osób, w 1953 r. – już 641, a w 1978 - 2176 osób (w tym 690 kobiet).

Nazwa „Pionier” przetrwała ponad 25 lat, dopiero w następnym okresie przedsiębiorstwo zaczęło funkcjonować pod innym szyldem. Od 1973 roku była to Fabryka Maszyn Rolniczych „Agromet”, a od 17 grudnia 1991 roku, aż do ogłoszenia upadłości (19 października 1999) - Fabryka Maszyn i Urządzeń „Agromet-Pionier.”¹¹⁵

Dziś na tym terenie mieści się Strzelecki Obszar Gospodarczy, utworzony w 2000 roku, w którym nieruchomości kupiło 16 przedsiębiorstw, a w ciągu pierwszego półrocza funkcjonowania SOG powstało w nim 350 miejsc pracy. Nie wszystkie z nich przetrwały do końca 2010, ale spośród pierwszych inwestorów nadal funkcjonuje m.in. spółka Kleinmann (produkcja schodów i szafek metalowych), Bank Spółdzielczy w Leśnicy, przedsiębiorstwo Dremex. W 2006 roku największą halę odkupiła, a potem zmodernizowała prężnie rozwijająca się firma Adamietz (branża: budownictwo ogólne i przemysłowe).

W 1945 szybko starano się uruchomić ponownie produkcję w ocalałych zakładach wapienniczych, funkcjonujących na Ziemi Strzeleckiej od I połowy XIX wieku. Jednym z nich był strzelecki oddział koncernu „Zjednoczona Spółka Akcyjna Przemysłu Wapienniczego Wschodnich i Środkowych Niemiec”. Na bazie tego oddziału w listopadzie 1945 roku powstał Zakład Produkcyjny Strzelce Opolskie. W tym samym miesiącu uruchomiono strzelecki kamieniołom oraz jeden piec kręgowy, a w lutym 1946 roku następne trzy piece. Dzięki stałemu modernizowaniu zakładu i nowym inwestycjom rosła produkcja zakładu: kamienia wapiennego, wapna palonego, wapna nawozowego, wapna hydratyzowanego.

W latach 1957-1961 rozbudowane i zmodernizowane zostały istniejące ciągi technologiczne poszczególnych zakładów. W 1959 roku zbudowano w zakładzie w Strzelcach Opolskich baterię 4 pieców szybowych i przemiałownię wapna. W zakładzie produkcyjnym Szymiszów wybudowano w latach 1958-1962 nowy kamieniołom wraz z urządzeniami towarzyszącymi oraz baterię pieców szybowych. Zakłady w Strzelcach i Szymiszowie zatrudniały w 1975 roku łącznie ponad 1200 pracowników i należały do największych w tej branży w kraju. W latach 1979-1980 dla potrzeb Huty „Katowice” wybudowano w strzeleckim zakładzie wapienniczym przemiałownię wapna palonego – mielonego do uśredniania rud żelaza. Strzeleckie „Wapienniki” weszły później w skład holdingu „Opolwap” Lhoist z siedzibą w Tarnowie Opolskim.

W 1976 roku oddana została do użytku cementownia „Strzelce Opolskie”, jej pierwszym naczelnym dyrektorem był inż. Henryk Niklasiński. Produkowano tu klinkier cementowy i cement. Roczne zdolności produkcyjne wynosiły 1,5 mln ton. W roku 1993 cementownia „Strzelce Opolskie” SA wraz z Z.C.W. „Górażdże” SA stała się częścią spółki C.B.R. Baltic B.V., wchodzącej w skład międzynarodowego koncernu Heidelberger Zement, natomiast 1 lipca 2000 roku wraz z Zakładami Cementowo-Wapienniczymi weszła w skład Górażdże Cement SA. W roku 2001 Górażdże SA ogłosiły plany modernizacji i restrukturyzacji kosztów firmy. Krajowa sprzedaż cementu spadała, rósł tani import, a produkcja klinkierem „na mokro” w strzeleckiej cementowni okazała się zbyt droga, zaprzestano więc jego wypalania. Ostatecznie Cementownię Strzelce Opolskie zamknięto w roku 2004 (pracowało w niej wówczas 230 osób).

Już w roku 2003 na terenie należącym do dawnej cementowni utworzona została Strzelecka Strefa Gospodarcza, która w roku 2007 weszła w obszar Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Jednym z największych inwestorów jest tam Kronospan, producent paneli drewnianych, który inwestycję rozpoczął w roku 2008.

Żadne z trzech dużych strzeleckich przedsiębiorstw, z których dwa uruchomiono jeszcze w roku 1945, nie przetrwało początków XXI wieku. Także pozostałe wielkie zakłady przemysłowe w powiecie (np. huta w Zawadzkiem) znacznie ograniczyły produkcję i zatrudnienie.

¹¹⁵ Dyrektorami „Pioniera Agrometu” byli kolejno: Stanisław Richter, Józef Jasiak, Wiesław Żuliński, Zygmunt Mrozek, Jan Machowski, Tadeusz Teodorczyk, Stanisław Kita. Pierwsze wybory do 24-osobowej Rady Robotniczej w „Pionierze” odbyły się 15 grudnia 1956 roku, a pierwszym jej przewodniczącym został Konstanty Kulig.

Burmistrzowie Strzelce Opolskie

16 II 1809	dr Clement
10 III 1821	von Mletzko
1822 - 1829	Anders
1830 - 1836	Mosler
1837 - 1848	Kielbassa
1849 - 24 III 1853	Ferdinand Kauffer
1853 - 1862	Groetschel
1862 - 30 VII 1867	Müller
1868 - 1 I 1864	Körnig
1 V 1874 - 1901	Ehrenfried Gundrum
30 V 1901 - 1924	Paul Gundrum
1925 - 1939	dr Felix Gollasch
1940	dr Josef Platen
IV 1941	Georg Hein
XI 1941 - 1945	dr Josef Platen
17 III 1945 - 28 II 1947	Tomasz Skowronek
6 II 1947 - 14 IV 1960	Józef Kitliński
1990 - 2006	Krzysztof Fabianowski
2006 - nadal	Tadeusz Goc

W latach 1960-1990 na czele organów samorządu stali:

1 V 1960 - 30 IV 1961	Sylwester Odrobiński – przew. Prezydium MRN
24 V 1961 - 31 X 1963	Wacław Szyszka – przew. Prezydium MRN
26 XI 1963 - 29 I 1965	Henryk Dzida – przew. Prezydium MRN
21 I 1965 - 8 VII 1968	Kazimierz Jagielski – przew. Prezydium MRN
1968 - 31 XII 1972	Stefan Kulig – przew. Prezydium MRN
11 I 1973 - 31 XII 1973	Mieczysław Szczotka – przew. Prezydium MRN
1 II 1974 - 31 XII 1974	Jan Szkotak – Naczelnik Miasta i Gminy
1 V 1975 - 30 IX 1978	Rudolf Bomba – Naczelnik Miasta i Gminy
1 X 1978 - 31 XII 1981	Stanisław Olszewski – Naczelnik Prezydium MRN
1 I 1982 - 30 IV 1987	Rudolf Bomba – Naczelnik Miasta i Gminy
1987 - 30 VI 1990	Henryk Pawłowski – Naczelnik Miasta i Gminy

Starostowie Powiatu Strzeleckiego

1818 - 1831	von Crousaz
1832	Wilhelm Ferdinand Elsner (von Gronow)
1832 - 1843	Major a.D. Ludwig von Thun
1844 - 1845	Carl Ludwig Freiherr von Richthofen
1845 - 1869	Ernst Samuel Bürde
1869 - 1874	Hugo Karl Bischoff
(1874) 1875 - 1883	Carl Rudolph
(1883) 1884 - 1917	Hans Wilhelm Victor von Alten
1917 - 1926	Alfred Grospietsch
1926 - 1933	Regierungsrat Clemens Werber
1933 - 1934	Friedrich Kurt von Alten
1934 - 1940	dr. Walter Klaus
1940 - 1941	dr. Gerhard Behrend
1941 - 1942	dr. Heinz Theodor Schmidt
1943 - 1945	dr. Walter Schwarz
1945 - 1949	Zygmunt Nowak
1998 - 2004	Gerhard Matheja
2004 - nadal	Józef Swaczyna

In lateinischer Schrift auszufüllen.

Age de l'individu / Wiek / Alter: 22 Jahre
 Taille / Wzrost / Größe: 1,75

Prénoms / Imię / Vorname: Peter

Nom / Nazwisko / Name: Mrossa

(Les femmes mariées doivent ajouter au nom de leur mari leur nom de jeune fille.)
 (U kobiet zamężnych należy nazwisko rodzew.)
 (Verheiratete Frauen haben dem Namen ihres Mannes ihren Mädchennamen beizufügen.)

Situation de famille (marié, veuf ou célibataire) / Stan rodziny (żonaty, wdowiec, siostra, nieżonaty, niezamężna) / Familienstand (verheiratet, verwitwet oder ledig): ledig

Né le / Urodzony dnia / Geboren am: 7. 10. 1898

Lieu de naissance et circonscription / Miejsce urodzenia i Powiat / Geburtsort und Kreis: Kri. Grotz-Schleiz

Habite le territoire de plébiscite depuis / Zamieszkał na obszarze plebiscytowym od / Im Abstimmungsgebiet wohnhaft seit dem: Geburt

Le Maire / Burmistrz / Bürgermeister: Kadluba

Residence actuelle et adresse / Obecne mieszkanie, adres / jetziger Aufenthalt u. Adresse: Kri. Grotz-Schleiz

Cercle de / Powiat / Kreis: Grotz-Schleiz

Stamp: KADLUBA G. SIELEŃSKI

Legitymacja uprawniająca do głosowania w plebiscycie - wydana dla Petera Mrossa z Kadłuba

Emplacement des cachets / Miejsce przeznaczone dla Słempki / Platz für Stempel

N° 1: [Stamp]

N° 2: [Stamp: Kadluba]

N° 3: [Stamp]

N° 4: [Stamp]

Commission Interalliée de Gouvernement et de Plébiscite de Haute-Silésie.
 Komisja Międzynarodowa Rządząca i Plebiscytowa Górnośląska.
 Interalliierte Regierungs- und Plebiszitalkommission für Oberschlesien.

CARTE D'IDENTITÉ / Karta legitymacyjna / Legitimationskarte

N° 35

Pour les habitants domiciliés et nés dans le Territoire de Plébiscite de Haute-Silésie.
 Dla osób wrodzonych i zamieszkałych na obszarze plebiscytowym Górnośląska.
 Für im Oberschlesischen Abstimmungsgebiet geborene u. wohnhafte Personen

Dokument stanowi własność Joanny Mróz